

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyní Mgr. Karolínou Tylovou, LLM. ve věci

žalobce: X
bytem X

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 1292/25, Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 11. 2023, č. j. X

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobce požádal dne 30. 11. 2022 o zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dvou dětí narozených v roce 1983 a 1988 (dále jen „výchovné“) podle § 34a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. K žádosti byla přiložena „Odpověď na výzvu z 21. 2. 2023“, v níž žalobce uvedl, že větší rozsah jeho péče spočíval v každodenní péči o děti zahrnující hygienu, stravování, získávání návyků, společné hraní, sportovní aktivity, učení, výlety apod. Dále uvedl, že z důvodu péče o děti musel odmítnout lépe placenou práci na směny

a pracovat za nižší mzdu bez možnosti kariérního růstu. Když byly jeho děti malé, nemohl se rozvíjet a vzdělávat, což se negativně projevilo na jeho mzdě a ovlivnilo jeho výši důchodu. Předčasný důchod jeho manželky tak byl vyšší, ačkoliv žalobce pracoval o tři roky déle. Konečně uvedl, že v době narození dětí nebyla možná rodičovská dovolená pro muže, a proto o děti pečoval v každé volné chvíli. Děti od dvou let navštěvovaly předškolní zařízení, kam je odváděl a vyzvedával, a pečoval o ně osobně po zbytek dne.

2. Žalovaná žádost žalobce zamítla rozhodnutím ze dne 3. 7. 2023, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Dospěla k závěru, že žalobce nepečoval o děti v největším rozsahu, protože jeho žena měla v profesním životě období, kdy výdělečnou činnost nevykonávala vůbec (období mateřské, resp. rodičovské dovolené). Žalovaná také přihlédla ke společensky obecně přijímaným a ustáleným zvyklostem v době, kdy bylo o děti pečováno, což ji vedlo k závěru, že o děti pečovala v největším rozsahu právě manželka žalobce.
3. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce námitky. Tvrdil, že rozhodnutí žalovaná vydala na základě nesprávně a neúplně zjištěného skutkového stavu, dále že čerpání rodičovské dovolené není podmínkou pro přiznání výchovného a nemůže znevýhodňovat muže při jeho přiznání a konečně, že čerpání rodičovské dovolené a zvyklosti nejsou vždy zárukou největšího rozsahu péče o děti. Trval na tom, že o děti ve větším rozsahu pečoval on, a splnil tak podmínky pro přiznání výchovného.
4. Žalovaná dne 11. 8. 2023 zaslala žalobci výzvu k doplnění námitek a označení či předložení důkazů prokazujících jeho tvrzení. Poučila jej, že nese důkazní břemeno ohledně jím tvrzených skutečností. Dále uvedla, že v případě nevyhovění výzvě, bude muset rozhodnout na základě dosud prokázaného skutkového stavu. Na výzvu žalované žalobce odpověděl, že prvostupňové rozhodnutí je založeno pouze na skutečnosti, že na rodičovské dovolené s dětmi byla jeho manželka, a odkazu na ustálené zvyklosti. Manželka žalobce již nežije, a proto ji není možné vyslechnout. Žalobce odkázal na odpověď na výzvu ze dne 21. 2. 2023, v níž svou péči o děti popsal.
5. Žalovaná následně napadeným rozhodnutím žalobcovy námitky zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Konstatovala, že žalobcovy příjmy od narození prvního dítěte (X) až po zletilost druhého dítěte (X) kontinuálně rostly. V letech 1983 až 1999 získal žalobce 87 dnů vyloučené doby, tedy chyběl v práci průměrně 5 dnů v roce. Manželka žalobce čerpala v letech 1983 až 1986 mateřskou, resp. rodičovskou dovolenou, také její absence v zaměstnání v rozhodném období byly výrazně vyšší, od června do října 1991 byla uchazečkou o zaměstnání. To vše se odrazilo v jejích příjmech. Žalovaná souhlasila s žalobcem, že čerpání rodičovské dovolené není podmínkou pro přiznání výchovného. Důležitou indicií pro závěr o tom, který z rodičů pečoval o dítě v největším rozsahu, je však to, který z nich trávil v domácnosti více času, a mohl se tak věnovat péči o děti. Žalovaná poukázala na smysl výchovného, kterým je zmírnění negativních dopadů výchovy dětí na kariéru pečujícího rodiče. Ze skutkových zjištění vyplynulo, že příjmy žalobce rostly až do roku 1999, kdy začal vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. Manželka žalobce však z důvodu rodičovské dovolené výdělečnou činnost po čas rozhodné doby nevykonávala vůbec a její výdělky byly kontinuálně nižší než žalobcovy. Žalobce současně nijak neprokázal, že mu v důsledku péče o děti ušlo lukrativnější zaměstnání, ani že se na výchově a péči o děti podílel větší měrou. Samotná skutečnost, že matka dětí strávila po většinu rozhodného období v domácnosti výrazně více času, svědčí o tom, že výchova dětí spočívala ve větší míře na ni.

II. Žaloba a vyjádření žalované

6. Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou, v níž navrhl jeho zrušení. Tvrdil, že napadené rozhodnutí je odůvodněno zavádějícími údaji neuvedenými v prvostupňovém rozhodnutí. Čerpání rodičovské dovolené a statistické údaje o větším počtu absencí v zaměstnání manželky žalobce nemohou s jistotou prokázat větší péči o děti z její strany. Napadené rozhodnutí je založeno na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu.
7. Žalovaná ve vyjádření k žalobě navrhla její zamítnutí. Zopakovala průběh správního řízení a podmínky pro přiznání výchovného a také skutečnosti týkající se příjmů žalobce a jeho manželky. Z těchto údajů podle žalované jednoznačně plyne to, že kariéra jeho manželky byla ovlivněna více než jeho vlastní. Žalobce nijak neprokázal, že kvůli péči o děti odmítl lukrativnější zaměstnání.

III. Posouzení věci krajským soudem

8. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo, v řízení podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích uplatněných žalobních bodů. Vycházel přitom ze skutkového a právního stavu v době rozhodování správního orgánu v souladu s § 75 odst. 1 a odst. 2 s. ř. s., a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
9. Krajský soud úvodem připomíná, že řízení před správními soudy je ovládáno zásadou dispozicní, podle níž soud přezkouvává napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), neshledá-li vady, k nimž by musel přihlížet z úřední povinnosti. Je tedy na žalobci, aby předestřel konkrétní důvody, pro které považuje žalobou napadené rozhodnutí za nezákonné [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Obsah a kvalita žaloby tak v zásadě předurčuje i obsah a rozsah soudního přezkumu. Soud není oprávněn za žalobce domýšlet a dotvářet žalobní námitky a důvody nezákonnosti napadeného rozhodnutí sám vyhledávat. Soud proto námitky uplatněné ve zcela obecné rovině vypořádá rovněž ve stejné míře obecnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2021, č. j. 1 As 32/2021-64, bod 48).
10. K obecnosti formulace žalobních bodů se opakovaně vyjadřoval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudcích ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005-58, č. 835/2006 Sb. NSS, a ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78, č. 2162/2011 Sb. NSS. V druhém z citovaných rozsudků uvedl v právní větě, že *„zákonný požadavek [na formulaci žalobního bodu] je proto naplněn i jen zcela obecným a stručným - nicméně srozumitelným a jednoznačným - vymezením skutkových i právních důvodů tvrzené nezákonnosti nebo procesních vad správního aktu tak, aby bylo zřejmé, v jaké části a z jakých hledisek se má soud věcí zabývat“*. Soud konstatuje, že žalobce tomuto požadavku v obecné rovině dostál, že jeho žalobní námitka je i přes svou stručnost řádně uplatněným, a proto i projednatelným žalobním bodem. Přesto je třeba pamatovat na to, že správní soudnictví není jakýmsi třetím stupněm správního řízení a úkolem správního soudu není nahrazovat činnost správních orgánů, ale pouze přezkouvávat, zda při vydání napadeného rozhodnutí nevybočily z mezí zákonnosti. S ohledem na tuto zásadu a také na rozsah žalobní argumentace, přistoupil soud k jejímu stručnému vypořádání.
11. Žalobce namítal, že v prvostupňovém rozhodnutí nejsou uvedeny skutečnosti, o které se opírá žalovaná v napadeném rozhodnutí. Napadené rozhodnutí je skutečně rozsáhlejší a rekapituluje pracovní život žalobce a jeho manželky, což prvostupňové rozhodnutí nečiní. Nejedná se však o skutečnost, která může založit nezákonnost napadeného rozhodnutí, neboť správní řízení

v obou stupních, a tedy i obě správní rozhodnutí představují z hlediska soudního přezkumu jeden celek (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2013, č. j. 4 As 10/2012-48, bod 23). Žalovaná pouze podrobněji odůvodnila zamítnutí žádosti žalobce. Ostatně právě druhostupňový orgán má odpovědnost za výsledek správního řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2018, čj. 6 As 286/2018-34, č. 3837/2019 Sb. NSS, bod 27), což lze přiměřeně vztáhnout také na postavení žalované v řízení o námitkách.

12. Pokud žalobce poukazoval na to, že údaje o jeho absenci v zaměstnání a výši jeho výdělků a jejich porovnání s příjmy manželky a průběhem její pracovní kariéry „nemohou s jistotou prokázat větší péči o děti z její strany“, je třeba zdůraznit, že správní řízení, v němž bylo napadené rozhodnutí vydáno, není ovládáno zásadou vyšetřovací, neboť se jedná o návrhové řízení, tj. řízení o žádosti žalobce. I v tomto řízení však platí ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podle něhož

pokud nevyplývá ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán řízení tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v ustanovení § 2, přičemž podle odst. 4 tohoto ustanovení správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Skutečnost, o které žalovaná napadené rozhodnutí opřela, korespondují s obsahem správního spisu, kde jsou založeny evidenční listy důchodového pojištění žalobce a jeho manželky. Závěr o větší péči manželky považuje soud za logický a žalobce ho kromě svého tvrzení nijak relevantně nezpochybnil. Bylo na žalobci, aby prokázal (např. listinnými důkazy či svědeckými svými dětmi), že to byl on, kdo o děti pečoval v největším rozsahu. Břemeno tvrzení, z jakých skutečností nárok na výchovné žalobce dovozuje, tížilo právě jej a ohledně těchto tvrzení jej tížilo také břemeno důkazní. O nutnosti unést důkazní břemeno byl navíc ve výzvě ze dne 11. 8. 2023 žalovanou poučen.

13. Z uvedených důvodů má soud za to, že žalovaná postupovala v souladu se zákonem, když námitky žalobce zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

IV. Závěr a náklady řízení

14. Vzhledem k uvedenému dospěl soud k závěru, že žaloba je nedůvodná. Proto žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
15. O nákladech řízení rozhodl soud tak, že na jejich náhradu nemá žádný z účastníků právo, a to podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovaná na ni nemá podle § 60 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 118d odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, nárok.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 13. května 2024

Mgr. Karolína Tylová, LL.M
samosoudkyně